

Bode & partners
Scheiden met je hart ®

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Introductie
2. Procedure
 - 2.1 Echtscheiding
 - 2.2 Scheiding van tafel en bed
 - 2.3 Geregistreerd partnerschap
3. Emoties
4. Kinderen
 - 4.1 Ouderlijk gezag
 - 4.2 Omgangsregeling
 - 4.3 Co-ouderschap
 - 4.4 Ouderschapsplan
 - 4.5 Emoties
 - 4.6 Een partner heeft een nieuwe relatie
5. Alimentatie
 - 5.1 Kinderalimentatie
 - 5.2 Partneralimentatie
 - 5.3 Belasting
6. Toeslagen en heffingskortingen
7. Boedelverdeling
 - 7.1 Woning
 - 7.2 Pensioen
 - 7.3 Bedrijf
 - 7.4 Verzekeringen
8. Internationale aspecten
9. De deskundigen

Checklists

Inleiding

Waarom dit boekje?

Je hebt besloten om te gaan scheiden. Je hebt vast al wat zitten zoeken op internet naar informatie over echtscheiden en alles wat er op je afkomt. Wij hebben gemerkt dat de informatie op internet verbrokkeld is, soms verouderd en lang niet altijd van toepassing op jouw specifieke situatie. Wij hebben veel informatie voor je bij elkaar gebracht en geordend. Het is natuurlijk niet uitputtend, maar het geeft je een overzicht van alle onderwerpen waarover je de komende tijd besluiten zult moeten gaan nemen.

Wij kunnen het proces niet leuker voor je maken, maar we willen wel proberen er voor te zorgen dat je in ieder geval tevreden kunt zijn over de zorgvuldige wijze waarop je besluiten hebt genomen. En dat je daardoor goed doordachte besluiten hebt genomen.

Hoe dit boekje te gebruiken?

Het is niet de bedoeling dit boekje in een keer uit te lezen. De onderwerpen gaan pas leven op het moment dat je er besluiten over moet nemen. Hou het wel bij de hand, zodat je telkens over een onderwerp kunt lezen en weet waar je over moet gaan nadenken.

mr. Lia Bode

Dit boekje is bedoeld als voorlichting en niet als advies. De informatie is gebaseerd op wet- en regelgeving zoals bij Bode & partners bekend in augustus 2012. Het boekje is uitsluitend bedoeld om algemene informatie te geven over een bepaald onderwerp of onderwerpen en is niet bedoeld als een uitputtende informatievoorziening over de genoemde onderwerpen. Voordat u enig besluit neemt of enige activiteiten onderneemt die van invloed kunnen zijn op uw persoonlijke financiën of bedrijfsvoering en dat (mede) gebaseerd is op dit boekje, dient u ons te raadplegen. U kunt aan de informatie geen rechten ontleen.

1. Introductie

Je hebt een van de moeilijkste beslissingen van je leven genomen: een echtscheiding. En je hebt de medewerkers van Bode & partners gevraagd je daarbij te helpen. Dan doen we graag.

Op basis van welke waarden werken wij?

Werken vanuit ons hart

Wij werken vanuit ons hart. Wij begrijpen dat je een mens bent met emoties. Bij scheiden komen veel en ingewikkelde emoties los. Verdriet, woede, angst. Dat is normaal, maar dat maakt het niet minder lastig. Daar komt nog bij dat niet alleen jouw emoties een rol spelen, maar ook die van je partner, kinderen, familie en vrienden. Wij maken daarvoor ruimte in het proces.

Werken op basis van ervaring en deskundigheid

Wij begeleiden je op basis van ervaring en deskundigheid op alle terreinen die bij een echtscheiding aan de orde komen. En wij zorgen ervoor dat wij deskundig blijven door ons steeds bij te scholen en op de hoogte te zijn van de laatste ontwikkelingen op ons vakgebied. Je mag ons hierop aanspreken.

Mocht specialistische deskundigheid noodzakelijk zijn dan kunnen wij een beroep doen op de leden van onze alliantie "Scheiden met je hart". Onze samenwerkingspartners zijn advocaten, notarissen, accountants, psychologen en vermogensbeheerders. Deze deskundigen werken ook onderling samen in teamverband als dat nodig is.

Werken vanuit een totaalaanpak

Wij begeleiden je zowel bij de emotionele, zakelijke als juridische aspecten en alle vragen die daarbij komen kijken, zoals:

Hoe moet het straks verder? Waar ga ik wonen? Hoe is het om alleen te wonen? Kan ik in ons huis blijven wonen? Kan ik wel alleen voor de kinderen zorgen? Zie ik de kinderen dan nog wel regelmatig? Krijg ik het financieel wel rond? Kan ik dat allemaal wel betalen? Voor wie zullen onze vrienden kiezen? Kan ik wel contact houden met mijn (ex)-schoonfamilie? Hoe is dat als je elkaar weer tegenkomt? Hoe moet dat met de kinderen? Zullen de kinderen er wel mee om kunnen gaan?

Bij scheiden moet je ook nadenken over de overgangperiode. Lukt het je om tijdens het proces samen onder een dak te blijven wonen of moet er een tijdelijke voorziening worden geregeld? Wat doe je dan met de post, de bankmachtigingen, de opvang voor de kinderen?

Werken op basis van respect

Wij streven ernaar met jou en je partner in goed overleg en met wederzijds respect een convenant, een ouderschapsplan en een verzoekschrift tot stand te brengen. Dat daarbij ook emoties aan de orde komen begrijpen wij, maar dat hoeft niet te leiden tot een situatie waarin respectloos met elkaar wordt omgegaan.

Naar een resultaat toewerken

Wij begeleiden je van het begin tot eind. Ook als er andere deskundigen moeten worden ingeschakeld. Wij zorgen voor de informatie naar deskundigen die ingeschakeld moeten worden en dat scheelt tijd en geld. Bovendien regelen wij de zaken af tot ze echt helemaal afgehandeld zijn, zodat je niet jaren later misschien nog met de losse eindjes van de echtscheiding bezig moet zijn.

Werken op basis van openheid

Belangrijk voor een goed proces en een goed resultaat is transparantie en openheid. Dat wil zeggen dat alle informatie die ter tafel komt aan zowel jou als je partner bekend wordt gemaakt. Je kunt ons bovendien te allen tijde tijdens het proces per email of telefoon benaderen met vragen of opmerkingen. Dat kunnen ook zaken van persoonlijke aard zijn. Wij bieden je graag een luisterend oor. Wij zijn echter adviseur van jou en je partner en wij vragen begrip voor het feit dat wij geen partij kunnen en willen kiezen.

Werken vanuit kostenbewustzijn

Wij geven vooraf precies aan wat de kosten zijn en maken daar heldere afspraken over. Ook vertellen wij je precies wat wij verdienen.

Wat is onze werkwijze?

Wij werken met gesprekken van gemiddeld 2 uur, of bij ons op kantoor of bij jullie thuis, met een interval van 14 dagen. In deze periode kun je zaken verwerken, nadenken over vragen, besluiten voorbereiden en kunnen wij uitzoek- en rekenwerk verrichten, de besluiten uit het laatste gesprek verwerken en het volgende gesprek voorbereiden.

In het kader van de begeleiding komen de volgende onderwerpen aan de orde:

Opstellen convenant

- de huishoudkosten (Nibud normering)
- kinderalimentatie
- partneralimentatie (Tremaberekeningen)

- boedelverdeling
 - *gemeenschap van goederen
 - *huwelijkse voorwaarden
 - *testamenten

- de eigen woning
- de hypotheek
- het pensioen
- het bedrijf of de onderneming
- de verzekeringen

Opstellen ouderschapsplan

- de verblijfplaats van de kinderen
- co-ouderschap/omgangsregeling
- vakanties
- verjaardagen
- communicatie en informatie
- opvoedkundige kwesties
- verdeling van de zorg en opvoeding
- school en schoolprestaties
- financiën

Opstellen en indienen verzoekschrift Rechtbank

- opstellen verzoekschrift door advocaat
- indienen verzoekschrift bij Rechtbank
- inschrijving beschikking in het huwelijksregister

2. De procedure

Na het besluit om uit elkaar te gaan, zijn er twee mogelijkheden: echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

2.1 Echtscheiding

Je kunt op elk moment de echtscheidingsprocedure beginnen. Dat kan op twee manieren:

Eenzijdig verzoek

Je dient een eenzijdig verzoek in, dat wil zeggen dat een van de partners naar de rechter gaat met het verzoek het huwelijk te ontbinden. Normaliter worden er dan ook nevenvoorzieningen gevraagd ten aanzien van bijvoorbeeld de alimentatie, de verblijfplaats van de kinderen of de verdeling van het huis.

Een eenzijdig verzoek wordt ingediend bij de rechtbank door een advocaat en wordt binnen 14 dagen door een deurwaarder bij de andere partij bezorgd. Deze heeft dan zes weken de tijd om te reageren met een verweerschrift. Vervolgens vindt een mondelinge behandeling plaats op een rechtszitting. Na enkele weken volgt een uitspraak van de rechter: de beschikking. Na de beschikking tekenen partijen een akte van berusting. Dat wil zeggen dat geen van beide partijen in hoger beroep gaat. De echtscheiding is pas definitief als de beschikking ingeschreven staat in het huwelijksregister van de burgerlijke stand.

Er bestaat de mogelijkheid voor hoger beroep bij het gerechtshof. Het beroep moet binnen drie maanden na de uitspraak van de rechter ingediend worden. Het hof bekijkt de feiten van de zaak opnieuw en doet vervolgens weer uitspraak. Na de uitspraak van de rechter moeten partijen weer een akte van berusting tekenen als zij zich neerleggen bij de uitspraak. Daarna wordt de echtscheiding ingeschreven in het huwelijksregister van de burgerlijke stand, waarmee de scheiding definitief is.

Na hoger beroep staat nog cassatie open bij de Hoge Raad. Het verzoek tot cassatie moet binnen drie maanden na de uitspraak van het gerechtshof ingediend worden.

Gemeenschappelijk verzoek

Je kunt ook samen met je partner bij de rechter een verzoek tot scheiding doen op basis van een convenant en een ouderschapsplan.

Er vindt geen zitting plaats. De rechter neemt altijd de afspraken uit het convenant in de echtscheidingsbeschikking op, tenzij de gemaakte afspraken in strijd zijn met de wet, de goede orde of het maatschappelijk verkeer. Op deze manier krijgen de afspraken kracht van vonnis en kunnen ze ook meteen ten uitvoer worden gelegd.

Mocht tussen jou en je partner toch nog onenigheid ontstaan, dan kan alsnog, na intrekking van het gemeenschappelijk verzoek, een eenzijdige verzoekschriftprocedure gestart worden.

Voorlopige voorzieningen

De echtscheidingsprocedure kan een hele tijd duren. Gedurende de procedure is het mogelijk om aan de rechter voorlopige voorzieningen te vragen over bijvoorbeeld:

- toewijzing van de kinderen
- alimentatie
- omgangsregeling
- toewijzing van de echtelijke woning

Voorlopige voorzieningen worden met een verzoekschrift aangevraagd. Een voorlopige voorziening kan worden gevraagd voordat het verzoek tot echtscheiding bij de rechtbank is ingediend. Na het indienen van het verzoekschrift is er een zitting. De rechter beslist na de zitting zo snel mogelijk over de voorlopige voorzieningen. De voorlopige voorzieningen gaan in op het moment dat de rechter de beschikking heeft uitgebracht. Voorwaarde is wel dat binnen vier weken de echtscheidingsprocedure in gang wordt gezet, anders vervallen de voorlopige voorzieningen weer.

De voorlopige voorzieningen blijven gelden totdat de echtscheiding wordt ingeschreven in het huwelijksregister. Er is geen beroep mogelijk. Indien zich wijzigingen in de omstandigheden voordoen, kan wijziging van de voorlopige voorzieningen bij de rechter worden gevraagd.

Maritaal beslag

Tijdens de echtscheidingsprocedure kan bij de rechter een verzoekschrift worden ingediend voor maritaal beslag. Dat betekent dat het voor jou of je partner onmogelijk wordt om gezamenlijke spullen en/of geld zonder instemming van de ander weg te nemen. In de praktijk is het maritaal beslag vooral handig, omdat dan de volledige boedel door de deurwaarder beschreven wordt. Beslaglegging kan alleen plaatsvinden indien je getrouwd bent in gemeenschap van goederen en er een duidelijke vrees bestaat dat je partner spullen zal weghalen. Mocht jij of je partner daarna zaken meenemen, dan is dat strafbaar en moet de schade worden vergoed.

2.2 Scheiding van tafel en bed

De procedure is hetzelfde als die bij een volledige echtscheiding. Het verschil is dat je voor de wet getrouwd blijft en de wet van toepassing blijft ook op het gebied van erfrecht. Bovendien behouden jij en je partner het ouderlijk gezag over de kinderen. Financieel en fiscaal ben je wel volledig gescheiden.

Na 3 jaar kan zowel jij als je partner een definitieve scheiding bij de rechter aanvragen. Je partner hoeft daar niet mee in te stemmen.

2.3 Geregistreerd partnerschap

Het geregistreerd partnerschap is bedoeld voor mensen die niet kunnen of willen trouwen. Voor het sluiten van een geregistreerd partnerschap moet een akte worden opgemaakt door een ambtenaar van de burgerlijke stand. Met ingang van 1 januari 2002 krijgen geregistreerde partners automatisch gezamenlijk gezag over kinderen die *tijdens* hun geregistreerd partnerschap zijn geboren.

Door deze wetswijziging is het enige verschil met het huwelijk nog dat het geregistreerd ouderschap door middel van een beëindigingsovereenkomst ontbonden kan worden. Deze procedure gaat buiten de rechtszaal om. Voorwaarde is wel dat de partners het over de inhoud van de beëindigingsovereenkomst helemaal eens moeten zijn. Indien er minderjarige kinderen zijn is het verplicht een beëindiging van het geregistreerd partnerschap door middel van een beschikking bij de rechtbank te vragen. Ook een ouderschapsplan is dan verplicht.

Hou er rekening mee dat het geregistreerd ouderschap in de meeste landen niet erkend zal worden, met uitzondering van enkele Scandinavische landen.

3. Emoties

Sommige mensen die gescheiden zijn, zijn maar enkele weken van de kaart. Anderen hebben langer nodig om er bovenop te komen. Elke scheiding is persoonlijk, maar iedereen doorloopt dezelfde 4 fasen. Deze fasen zijn:

1. ongeloof
2. aanpassen
3. actie ondernemen
4. persoonlijke groei

Ongeloof

Soms komen beide partners in goed overleg tot het besluit om te gaan scheiden. Vaker komt het voor dat een van beide partners besluit tot de scheiding, terwijl de andere partner niet wil scheiden of een scheiding helemaal niet verwacht had.

In deze eerste fase zijn je emoties het hevigst. Alles is ineens anders en je vraagt je af hoe het allemaal verder moet. Het voelt alsof je de controle over je leven verliest. Je kunt lichamelijke pijn, verdoofdheid, concentratieverlies, slapeloosheid, extreme eetlust of juist een gebrek daaraan ervaren. Je emoties slaan alle kanten op: angst, paniek, woede, depressie en somberheid tot optimisme, opluchting, energie en helderheid.

Deze fase kan pijnlijk zijn, maar is heel natuurlijk. Je moet immers afscheid nemen van een periode die je ook veel goeds heeft gebracht. Het gevaar is dat je in deze fase blijft hangen in ontkenning. Het gevoel dat je verdoofd bent, kan verleidelijk zijn. Op een later moment zullen je gevoelens echter in alle hevigheid weer op je afkomen.

Wat kun je doen?

Belangrijk is dat je de realiteit onder ogen ziet en accepteert dat je werkelijk gaat scheiden. Daar hoort bij dat je gevoelens van tekortkoming een plek geeft. Bedenk dat een scheiding altijd iets van twee mensen is.

Informeer je omgeving. Dit kan moeilijk zijn, maar bedenk dat de mensen die werkelijk om jou geven je niet zullen veroordelen, maar je juist zullen steunen. Emotioneel gezien kun je alle steun gebruiken van vrienden, familie en andere dierbaren. Ook praktische hulp is welkom in deze fase. Vraag erom.

Aanpassen

In deze fase ga je proberen jezelf aan te passen aan de nieuwe situatie. De intensiteit van gevoelens vermindert langzaam en je probeert je leven weer op te pakken. Natuurlijk zullen er af en toe nog dagen tussen zitten waarop je niet lekker in je vel zit, nergens zin in hebt of somber bent. Ook dat hoort er allemaal bij.

Dit is tegelijkertijd de periode waarin je de scheiding verder afhandelt. Dat kan soepel gaan als je het over de meeste dingen samen eens bent, maar het kan ook uitmonden in een gevecht via advocaten. Een hele opgave. Probeer de afhandeling zakelijk te benaderen, zonder dat je blijft denken aan de oorzaken van je scheiding. Het is iets wat moet gebeuren, zodat je allebei verder kunt met je leven.

Je ervaart regelmatig stress. Dit betekent dat je nu extra goed voor jezelf moet zorgen. Heb geduld met jezelf en verwen jezelf op gezette momenten. Probeer tegelijkertijd te voorkomen dat je té lang blijft hangen in je gevoelens.

Wat kun je doen?

Blijf functioneren en verantwoordelijkheid nemen. Ook al voelt dit in het begin niet zo, het leven gaat door. Neem doordachte beslissingen en treedt verantwoordelijk op. Los praktische zaken op zoals huisvesting, inkomen en de eventuele zorg voor de kinderen. Probeer een stabiele basis neer te zetten door hiermee aan de slag te gaan.

Je gevoel van eigenwaarde kan een deuk(je) oplopen. Probeer te voorkomen dat je gevoelens jou de baas worden. Bezoek eventueel een coach of een psycholoog om je te helpen.

Actie ondernemen

In deze fase probeer je om te gaan met je nieuwe status. De scheiding zal min of meer geformaliseerd zijn en dit luidt een nieuw begin in. Ook praktisch betekent dit dat je er nu aan toe bent om allerlei plannen te maken voor de toekomst. Je maakt misschien nieuwe vrienden, onderzoekt nieuwe hobby's en ervaringen of je gaat een cursus of studie volgen. Alles begint nu weer op zijn plek te vallen in jouw leven. Je stemming zal steeds gelijkmatiger worden.

Wat kun je doen?

Je leven is erg veranderd na een scheiding. Misschien ben je verhuisd en heb je voor de kinderen een bezoekenregeling getroffen waardoor ze niet altijd bij jou zijn. Dat is in het begin natuurlijk wennen, maar het geeft je ook de kans om gebruik te maken van die vrijheid.

Inmiddels weet je wat je hebt aan de mensen in je omgeving. Sommige relaties zijn sterker geworden, andere zijn juist verwaterd. Je kunt nu zelf besluiten met welke mensen je wilt blijven omgaan. Dat geldt natuurlijk ook voor je (ex)schoonfamilie. Probeer ze een plaats te geven in je leven, als zij daar tenminste ook behoefte aan hebben.

Nu is het moment om jezelf af te vragen wat jij wilt, waar jij staat in het leven. Wat is belangrijk voor je? En hoe geef je zin aan je leven na de scheiding?

Persoonlijke groei

Als je in deze fase bent aangekomen, heb je het 'ergste' achter de rug. Je bent vooral bezig met het opbouwen van een nieuw bestaan na je scheiding. Na alle ellende kun je trots zijn op jezelf. Je hebt je scheiding overleefd en je bent er sterker uit gekomen. Je hebt jezelf beter leren kennen en beseft waar jij voor staat. Soms kun je je nog verdrietig voelen over het verleden, maar dit is niet langer bedreigend voor je.

Emoties kunnen af en toe nog de kop opsteken, maar je kunt alles nu beter in perspectief plaatsen.

Wat kun je doen?

Naast het evalueren van bestaande vriendschappen en relaties, ben je ook toe aan het aangaan van nieuwe. Deze kunnen professioneel of sociaal zijn, maar ook romantisch.

In dit stadium kun je accepteren dat je huwelijk definitief voorbij is. Je hebt nu een nieuw leven.

Tot slot

Het is misschien een schrale troost, maar je partner gaat ook door deze fasen heen.

4. Kinderen

Ten aanzien van kinderen spelen een paar belangrijke thema's, namelijk:

- het ouderlijk gezag
- de omgangsregeling of co-ouderschap
- het ouderschapsplan
- de emoties van de kinderen

4.1 Ouderlijk gezag

Gedurende het huwelijk oefenen jij en je partner gezamenlijk het ouderlijk gezag uit. Na echtscheiding blijft het ouderlijk gezag bij jou en je partner, tenzij jij of je partner de rechter uitdrukkelijk verzoekt om het gezag aan een van jullie beiden toe te wijzen en de rechter daartoe ook beslist.

Op 1 januari 2002 is er ook een gezagsregeling in werking getreden voor geregistreerde partners en hun kinderen. De partners krijgen tegenwoordig automatisch gezamenlijk gezag over kinderen die gedurende hun geregistreerde partnerschap worden geboren.

4.2 Omgangsregeling

Een belangrijk thema bij een echtscheiding is natuurlijk welke regelingen getroffen worden voor de kinderen. Kies je voor een omgangsregeling of voor co-ouderschap?

Bij een omgangsregeling wonen de kinderen bij jou of je partner en de kinderen bezoeken regelmatig de andere partner op vaste tijden of dagen. Zowel jij als je partner hebben, behoudens bijzondere gevallen, recht op omgang met het kind en informatie over het kind.

Een verzoek tot wijziging van de bestaande regeling met betrekking tot omgang of gezag kan door jou of je partner worden ingediend bij de rechter. Hiervoor is vereist dat er een wijziging in de omstandigheden is opgetreden of dat er bij de eerdere vaststelling gegevens zijn gebruikt die niet volledig of onjuist waren.

Sinds 1 maart 2009 is het verplicht een ouderschapsplan te maken, waarin wordt vastgelegd hoe de omgangsregeling eruit ziet. De regeling moet passen bij de leeftijd en de ontwikkelingsfase van het kind. Wij geven hier alleen de uitgangspunten weer. Een omgangsregeling is altijd maatwerk.

Uitgangspunten leeftijd kind:

van 0 tot 9 maanden

- een veilige hechtingsfiguur
- een vaste en duidelijke verblijfplaats
- frequent kort contact met de andere partner (paar maal per week)
- geen ruzie maken in aanwezigheid van het kind
- cyclus van slapen, eten en wakker zijn respecteren

van 9 tot 18 maanden

- overzicht en structuur zijn belangrijk
- jij en je partner nemen deel aan de dagelijkse regelmaat
- frequent contact onderhouden (niet langer dan 3 of 4 dagen tussen de contactmomenten)
- gewoontes en regelmaat op twee verschillende verblijfplaatsen op elkaar afstemmen

van 18 maanden tot 36 maanden

- duidelijk schema en het stimuleren van de relatie met de andere partner zijn belangrijk
- jij en je partner nemen deel aan de dagelijkse regelmaat

van 3 tot 5 jaar

- hoe waren de verzorgings- en opvoedingstaken voor de scheiding verdeeld?
- karakter en persoonlijkheid kind
- de vertrouwdheid van het kind met de woonomgeving van de uitwonende partner

van 6 tot 9 jaar

- zoveel mogelijk contact met jou en je partner
- overzicht belangrijk: wanneer waar bij wie
- zorg ervoor dat je vriendjes en vriendinnetjes zoveel mogelijk op beide adressen kunnen komen spelen

van 10 tot 12 jaar

- frequent contact met jou en je partner
- overnachtingen doordeweeks en tijdens weekenden belangrijk
- ruimte voor sociale activiteiten buitenshuis

van 13 tot 18 jaar

- weekend om de 14 dagen
- flexibel op overige momenten

Een omgangsregeling kan vast of flexibel zijn. Beide hebben voor- en nadelen. Een vaste omgangsregeling is bijvoorbeeld 1x per 14 dagen naar de andere partner. Een flexibele omgangsregeling betekent een bezoek van de kinderen afhankelijk van de mogelijkheden van jou en je partner of het kind.

Bij een omgangsregeling wordt ook een kinderalimentatie afgesproken, omdat de partner waar het kind woont ook de kosten van onderhoud en opvoeding van het kind voor zijn of haar rekening neemt. De andere partner draagt daaraan financieel bij. Wij komen in het hoofdstuk alimentatie terug op de wijze van berekenen van de hoogte van de kinderalimentatie.

Vanaf de 18 jarige leeftijd heeft het kind een zelfstandig recht op een bijdrage in de kosten van zijn of haar onderhoud van jou en je partner. Dat heet de voortgezette onderhoudsplicht van de partners. Hoe dergelijke afspraken eruit zien verschilt per kind en hangt af van de vraag of een kind gaat studeren en studiefinanciering ontvangt of bijvoorbeeld gaat werken.

4.3 Co-ouderschap

Bij co-ouderschap woont het kind de ene periode bij jou en de volgende periode bij je partner. De kern van co-ouderschap is dat jij en je partner volledig verantwoordelijk zijn en betrokken blijven bij de opvoeding van het kind. Co-ouderschap is overigens geen wettelijke regeling en kan alleen worden afgesproken als beide partijen het ermee eens zijn.

Bij co-ouderschap is het belangrijk dat jij en je partner goed met elkaar kunnen communiceren. Daarnaast zijn er ook andere overwegingen waar je rekening mee moet houden, namelijk:

- het kind moet het aankunnen om in twee huizen te leven
- Jij en je partner zijn bereid om intensief met elkaar te communiceren
- Jij en je partner wonen bij elkaar in de buurt
- Jij en je partner vinden het niet erg om elkaar regelmatig te zien en te spreken.

Bij co-ouderschap dragen jij en je partner een evenredig deel van de kosten van onderhoud en opvoeding van het kind. De dagelijkse kosten van eten en huisvesting dragen jij en je partner ieder voor zich. Daarnaast openen jullie gezamenlijk een zogenaamde kindrekening waarop jullie allebei maandelijks hetzelfde bedrag storten. Op deze rekening wordt meestal ook de kinderbijslag en dergelijke gestort.

De hoogte van het maandelijkse bedrag wordt voornamelijk bepaald op basis van de daadwerkelijke kosten van de opvoeding en het gebruikelijke welvaartsniveau van het kind tot aan de scheiding.

Vanaf de 18 jarige leeftijd geldt hier dezelfde regeling als bij kinderalimentatie.

4.4 Ouderschapsplan

Sinds 1 maart 2009 is een ouderschapsplan verplicht bij een echtscheiding waar kinderen bij betrokken zijn. In een ouderschapsplan regel je de plaats waar de kinderen wonen, of je kiest voor een omgangsregeling of co-ouderschap, de hoogte van de kinderalimentatie of maandelijkse financiële bijdrage.

Je regelt in een ouderschapsplan ook allerlei andere belangrijke zaken die in het belang zijn van de kinderen, zoals:

- hoe ver gaan jij en je partner bij elkaar vandaan wonen?
- wat doe je als jij of je partner met kinderen naar het buitenland wil emigreren?
- hoe doe je dat met vakanties? Wanneer, waar naar toe, wie past op de kinderen als ze niet meegaan?
- hoe doe je dat met verjaardagen van de kinderen of de naaste familie? En hoe pak je dat aan als jij of partner een nieuwe partner heeft?
- wat voor afspraken maak je over bezoeken aan opa en oma?
- wat doe je als de kinderen ziek zijn en als ze net op bezoek zouden gaan bij je partner?
- wat doe je als jezelf ziek bent en je hebt opvang voor de kinderen nodig?

Verder is het heel belangrijk goede afspraken te maken over hoe je met elkaar communiceert en hoe je elkaar informeert over de zaken die de kinderen betreffen, zoals:

- de emotionele toestand
- de gezondheid
- opvoedkundige kwesties
- schoolprestaties

Het ouderschapsplan moet regelmatig aangepast worden. Het groeit als het ware mee met de ontwikkeling van de kinderen.

4.5 Emoties

Kinderen zijn flexibel en heel vaak leidt een scheiding niet tot grote problemen voor hen. Mocht dit toch het geval zijn, dan kun je professionele hulp overwegen. Beide ouders moeten wel instemmen indien je besluit een psycholoog in te schakelen voor je kind.

Elk kind reageert anders op een scheiding. Toch zijn er ook overeenkomsten in de reacties van kinderen. Hoe kinderen met een scheiding omgaan, hangt af van een aantal factoren:

- Hoe was de relatie tussen jou en je partner vóór de scheiding?
- Hoe lang en hoe ernstig was het conflict tussen jou en je partner voor de scheiding?
- Hebben jij en je partner oog gehad voor de behoeften van de kinderen tijdens de scheiding?

Kinderen hebben structuur, veiligheid en duidelijkheid nodig, helemaal bij een scheiding. Jij en je partner staan voor de taak om de scheiding voor de kinderen zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Je kunt verwachten dat kinderen de loyaliteit van jou en je partner gaan testen. Ook kunnen ze partij gaan kiezen of juist proberen jou of je partner te ontzien. Kinderen zijn creatief en zullen veel dingen uitproberen. Soms ook om iets voor elkaar te krijgen.

Wat moet je daaraan doen?

Wees altijd duidelijk naar je kinderen en vertel ze keer op keer dat de scheiding niet hun schuld is. Probeer je partner niet zwart te maken en reageer positief als ze vertellen dat ze het leuk hebben gehad bij je partner. Datzelfde geldt ook voor de eventuele nieuwe vriend of vriendin van je partner, hoe moeilijk je dat soms ook vindt. Bedenk altijd dat kinderen loyaal zijn aan beide ouders.

Vertel ze herhaaldelijk dat je veel van ze houdt en zorg ervoor dat ze zich veilig voelen. Ze zullen dan ook makkelijker hun emoties uiten, zeker als jij je daar voor open stelt. Bedenk dat het voor kinderen een heel aangrijpende periode in hun leven is als vader en moeder gaan scheiden.

Als kinderen negatief reageren op een scheiding, doen zij dit uit zelfbehoud, zeker als ze te maken hebben met een moeizame scheiding. Hieronder volgt een aantal typische reacties van kinderen op een scheiding.

Ontkenning

Ontkenning komt vooral voor bij jonge kinderen in de vorm van verhaaltjes. Zij fantaseren een alternatieve werkelijkheid waarin 'mama en papa later weer bij elkaar komen'. Of bijvoorbeeld dat 'papa toch in het huis ernaast gaat wonen'. Andere fantasieën hebben niet direct betrekking op de scheiding en staan helemaal buiten de realiteit zoals 'papa, mama en ik verhuizen naar de Efteling'.

Verlatingsangst

Kinderen maken zich zorgen wie er voor hen gaat zorgen na een scheiding. Ze zijn bang dat zij verlaten worden door vader en moeder. Het probleem kan erger worden wanneer jij of je partner de kinderen in vertrouwen nemen ('papa heeft een ander'), wanneer jij of je partner negatief over de ander spreken ('mama gaat van ons scheiden') en wanneer een partner te laat is bij het ophalen van de kinderen. Als vader en moeder lijnrecht tegenover elkaar staan, krijgen kinderen het idee dat ze voor een keuze staan.

Sommige kinderen raken erg onzeker van een scheiding. Ze hebben behoefte aan extra bescherming en proberen die op allerlei manieren te krijgen. Bijvoorbeeld door te vertellen dat ze op school gepest worden.

Vragen stellen

Kinderen willen weten hoe een scheiding praktisch voor hen uitpakt. Het is belangrijk dat vader en moeder hierover een afgestemd en duidelijk verhaal vertellen. De informatie moet aangepast worden aan de leeftijd van het kind. Een vierjarige wil bijvoorbeeld weten hoe vaak hij papa of mama gaat zien terwijl een elfjarige zich afvraagt of hij naar een andere school moet.

Boosheid en vijandigheid

Boosheid en vijandigheid worden vaak geuit richting vriendjes, broertjes of zusjes. Ook kunnen schoolprestaties lijden onder een scheiding. De vader of moeder die in de ogen van het kind 'schuldig' is aan de scheiding, kan te maken krijgen met een vijandige houding. Opgekropte vijandigheid kan bij kinderen lijken op een depressie. Eet- en slaapproblemen, woede-uitbarstingen, lusteloosheid, sociale isolatie en zelfpijniging (komt vaker voor bij tieners) kunnen symptomen zijn die wijzen op een depressie.

Afwijkende kinderachtige/volwassen houding

Kinderen vallen soms terug op een eerdere ontwikkelingsfase waarin zij nog zeker waren van de liefde van vader en moeder.

Ze gaan dan bijvoorbeeld weer in bed plassen of praten ineens met een babysysteem. Andere kinderen stellen zich juist heel erg volwassen op. Ze willen hun vader of moeder emotioneel en fysiek steunen. Dit vanuit de gedachte dat er 'iemand de leiding op zich moet nemen'.

Bezig zijn met het samenbrengen van de partners

Hoe heftiger de conflicten tussen vader en moeder, hoe langer kinderen vasthouden aan het idee dat vader en moeder wel weer bij elkaar zullen komen. Vooral wanneer vader en moeder tijdens hun huwelijk veel ruzie hadden, kunnen kinderen bij ruzies na de scheiding denken dat dit normaal is. Ze verwarren dan ruzie en conflict met intimiteit. Als kinderen nog hoop hebben dat hun vader en moeder bij elkaar komen, proberen ze met bepaald gedrag hun vader en moeder af te dwingen met elkaar om te blijven gaan. Bijvoorbeeld door opvoeringen van toneelstukjes te organiseren waar vader en moeder bij aanwezig moeten zijn.

Schuldgevoel

Veel ruzies tussen partners ontstaan door stress die een opvoeding nu eenmaal met zich meebrengt. Hierdoor kunnen kinderen denken dat zij verantwoordelijk zijn voor de scheiding van hun vader en moeder. Vooral wanneer vader en moeder ruzie maken over omgangsregelingen e.d.. Kinderen kunnen dit zien als een bron van conflict waarover ze zich schuldig gaan voelen. Ze proberen dan bijvoorbeeld de relatie van vader en moeder te lijmen door te beloven zich goed te gedragen.

Partij kiezen

Wanneer kinderen boos zijn en de boosheid van hun vader en moeder aanvoelen, kunnen ze uitvallen. Vooral als er sprake is van een vijandige omgeving, kunnen ze zich gedwongen voelen partij te kiezen. Zo kan het voorkomen dat ze weigeren met één van de ouders te bellen, of dat ze weigeren om tijd door te brengen met de ander. Tieners kopiëren vaak het gedrag van hun ouders, zoals lelijk praten over de andere partner.

4.6 Een ouder heeft een nieuwe relatie

Sommige kinderen kunnen goed omgaan met een nieuwe relatie van hun vader of moeder. Ze zijn opgelucht en voelen zich minder verantwoordelijk voor hun welzijn. Maar andersom kan helaas ook.

Er kunnen verschillende redenen zijn waarom je kinderen moeite hebben met een nieuwe partner. Bijvoorbeeld omdat het persoonlijk niet klikt tussen hen. Maar er kunnen ook andere factoren meespelen, zoals dat je kinderen:

- moeite hebben met nog meer veranderingen na de scheiding
- bang zijn om jou te verliezen aan de nieuwe partner
- het gevoel hebben dat ze de andere ouder verraden als ze je nieuwe partner accepteren
- vinden dat het hun hoop verstoort dat jij en je partner weer bij elkaar kunnen komen.

Het belangrijkste is dat je je kinderen op een rustige en beheerste manier betreft bij je nieuwe relatie en dat je rekening houdt met hun gevoelens. Overigens zonder dat je hen de regels of het tempo laat bepalen.

Hoewel een nieuw samengesteld gezin voor iedereen wennen is, kan het ook veel goeds met zich meebrengen. Het biedt gezelligheid, veiligheid, geborgenheid, rust, flexibiliteit en liefde. Daarnaast is een geslaagd samengesteld gezin voor je kinderen een goed voorbeeld van een succesvolle relatie.

5. Alimentatie

Alimentatie bestaat uit kinderalimentatie en partneralimentatie. De kinderalimentatie gaat altijd voor de partneralimentatie. Eerst wordt de kinderalimentatie bepaald en betaald. Blijft er nog geld over, dan is dit bestemd voor de alimentatie voor de partner.

5.1 Kinderalimentatie

Het achterliggende idee voor de kinderalimentatie is dat jij en je partner ook na de scheiding financieel verantwoordelijk blijven voor de kinderen. Of je recht hebt op kinderalimentatie hangt af van de behoefte van de kinderen en de draagkracht van beide ouders. Dat betekent dus niet dat de minst verdienende ouder altijd recht heeft op kinderalimentatie. Ook bij co-ouderschap is kinderalimentatie mogelijk als de ene ouder niet in staat is in de behoefte van de kinderen te voorzien en de andere ouder wel. Er kan dan ook een verdeling naar draagkracht gemaakt worden.

De aanspraak op kinderalimentatie hangt samen met de leeftijd van het kind. Partners zijn verplicht hun minderjarige kinderen (jonger dan 18 jaar) te onderhouden. Voor jongmeerderjarigen tussen de 18 en 21 jaar zijn partners verplicht de kosten van het levensonderhoud en studie te betalen. Een meerderjarig kind, ouder dan 21 jaar, wordt geacht in staat te zijn in zijn of haar eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Echter indien een meerderjarige behoeftig is, heeft hij of zij ook recht op alimentatie tot de 27 jarige leeftijd.

Het bedrag aan kinderalimentatie kan per kind verschillen. Als de betalende partner het financieel kan opbrengen, ontvang je per kind minimaal €133 per maand. Je kunt ook een lager bedrag per maand afspreken.

Uitgangspunt voor de berekening van kinderalimentatie is dat de kinderen op hetzelfde welvaartsniveau kunnen doorleven als voor de scheiding. Dat kun je bepalen door onder andere te kijken naar hobby's, school, kleding en vakanties. Vind je dit lastig te bepalen dan heeft het NIBUD uitgebreide informatie over wat kinderen kosten afhankelijk leeftijd en gezinsinkomen. Wij helpen je er uiteraard ook bij als dat nodig is.

Het is niet mogelijk om afstand te doen van kinderalimentatie. Wel kan de verzorgende partner op een bepaald moment afzien van de mogelijkheid kinderalimentatie te vragen. Het recht op kinderalimentatie blijft echter bestaan.

In het geval van kinderalimentatie moet de bijdrage worden voldaan aan de verzorgende partner, dan wel aan de jongmeerderjarige. Op schriftelijk verzoek van (een van de) partijen kan de betaling van de kinderalimentatie geregeld worden via het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen. Inschakeling van het LBIO is niet gratis.

5.2 Partneralimentatie

Iedere partner kan voor zichzelf alimentatie vragen als hij/zij niet in zijn/haar eigen levensonderhoud kan voorzien. Bijvoorbeeld als je geen of weinig inkomen hebt of als je nog kleine kinderen te verzorgen hebt en niet fulltime kunt werken of hoge kosten voor kinderopvang hebt.

De duur van de alimentatie is maximaal 12 jaar, vanaf het moment dat de echtscheiding is ingeschreven in het huwelijksregister. Als de rechter geen termijn heeft vastgesteld, eindigt de betaling van de alimentatie dan ook automatisch na 12 jaar. De alimentatieplicht kan ook korter zijn dan 12 jaar. Dat is het geval als het gaat om een huwelijk zonder kinderen dat niet langer dan 5 jaar heeft geduurd. De alimentatieplicht kan in dat geval niet langer duren dan de duur van het huwelijk.

Het meest gebruikelijke voor de betaling van de alimentatie is dat de alimentatie een vast bedrag per maand is. Partneralimentatie kan afgekocht worden in een bedrag ineens. Dan wordt uitgerekend wat de contante waarde is op het moment van de inschrijving van de echtscheiding in het huwelijksregister. Het is wel van belang goed te kijken naar de fiscale gevolgen van een afkoopregeling ineens.

Bij het verbreken van een samenwoning kan ook alimentatie worden afgesproken en een afkoop ineens. Hiervoor gelden echter andere fiscale regels.

De hoogte van de partneralimentatie wordt bepaald op basis van twee waarden, namelijk:

Enerzijds de behoefte van degene die alimentatie vraagt. De behoefte is afhankelijk van een aantal factoren:

- wat was het welvaartsniveau voor de scheiding, dan moet je denken aan kosten van de huishouding zoals dat gevoerd werd.
- het gezamenlijke gezinsinkomen voor de scheiding
- je uitgaven, bijvoorbeeld heb je een koopwoning met hypotheek
- ga je alleen verder of heb je een nieuwe partner
- heb je werk en kun je of wil je meer gaan werken
- heb je een gezin met kinderen

Anderzijds de draagkracht van degene die alimentatie betaalt. De draagkracht is afhankelijk van een aantal factoren:

- de hoogte van je inkomen
- het gezamenlijke gezinsinkomen voor de scheiding
- of je alleen bent of een gezin vormt
- je uitgaven, bijvoorbeeld heb je een koopwoning met hypotheek
- je fiscale situatie

Omdat dit een vrij ingewikkelde materie is waar veel over gediscussieerd wordt bij scheidingen hebben de rechters in Nederland richtlijnen opgesteld voor het bepalen van de hoogte van partneralimentatie, de zogenaamde Tremanormen. Hier zijn ook rekenmodellen voor ontwikkeld. Je mag afwijken van deze richtlijnen, maar dat moet je wel onderbouwen als er grote afwijkingen zijn.

Jij en je partner kunnen ook nadrukkelijk afzien van partneralimentatie, omdat je bijvoorbeeld allebei werk hebt en een vergelijkbaar inkomen verdient.

Tussentijds kan de alimentatie gewijzigd of beëindigd worden. Dit geldt zowel voor het bedrag als voor de duur van de alimentatie. Hiertoe kun je een verzoekschrift indienen bij de rechter die de oorspronkelijke beslissing over de alimentatie heeft genomen.

Als je het er samen over eens bent hoeft je natuurlijk niet naar de rechter.

Het bedrag kan gewijzigd worden op grond van een ingrijpende wijziging van omstandigheden. Voorbeelden van gewijzigde omstandigheden zijn:

- de partner die alimentatie ontvangt heeft zelf werk gekregen en werkte eerst niet
- de partner die alimentatie ontvangt gaat samenleven met een ander als ware hij/zij getrouwd
- het inkomen van de betalende partner is drastisch veranderd doordat hij/zij werkeloos of arbeidongeschikt is geworden
- de partner die de alimentatie betaalt, gaat met een ander samenleven.

Tevens kan het bedrag gewijzigd worden als er bij de rechterlijke uitspraak (bewust) van verkeerde gegevens is uitgegaan of indien er (bewust) van de wettelijke maatstaven is afgeweken.

5.3 Belasting

Voor de betalende partner is partneralimentatie fiscaal aftrekbaar voor de inkomstenbelasting. Voor de ontvangende partner is het belastbaar inkomen voor de inkomstenbelasting.

Kinderalimentatie is voor de betalende partner niet fiscaal aftrekbaar en voor de ontvangende partner niet belast. Wel is het mogelijk een forfaitair bedrag in aftrek te brengen bij de betalende partner als bijdrage in de kosten voor levensonderhoud van de kinderen.

6. Toeslagen en heffingskortingen

Wat zijn toeslagen?

Toeslagen kunnen een aanvulling zijn op je inkomen. Of je recht hebt op toeslagen is afhankelijk van je inkomen, je gezinssituatie, je woonsituatie, etc.

Als je een echtgenoot hebt of een geregistreerd partner, dan is dit je toeslagpartner. Heb je die niet, dan kan iemand anders die op hetzelfde adres is ingeschreven ook je toeslagpartner zijn. Dat is zo in het geval dat:

- Je elkaars fiscale partner bent voor de inkomstenbelasting
- Je een samenlevingscontract hebt bij de notaris
- Je samen een kind hebt
- Een van jullie een kind heeft erkend
- Je samenleeft met iemand die vorig jaar ook al je toeslagpartner was
- Je pensioenpartners bent
- Je samen een woonwoning en een hypotheek hebt.

Indien je gaat scheiden en je staat niet meer op hetzelfde adres ingeschreven, ben je geen toeslagpartner meer van elkaar. Vanaf dat moment kun je zelf je toeslagen aanvragen of wijzigen.

Voor welke toeslagen kom je in aanmerking?

De huurtoeslag is afhankelijk van je inkomen, de rekenhuur, je vermogen, de gezinsgrootte, je medebewoners en je leeftijd.

De zorgtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten voor de zorgverzekering voor huishoudens met een lager inkomen. De hoogte van de zorgtoeslag is afhankelijk van de gezinssamenstelling en het inkomen. Kinderen vanaf 18 jaar moeten zelf een zorgverzekering afsluiten en kunnen zelf de zorgtoeslag aanvragen.

Het kindgebonden budget is een tegemoetkoming die bedoeld is als extra bijdrage in de kosten van kinderen tot 18 jaar. Het bedrag is afhankelijk van het aantal kinderen, de leeftijd van de kinderen en de hoogte van het inkomen.

Indien je gebruik maakt van een officieel geregistreerde instelling voor de kinderopvang heb je recht op kinderopvangtoeslag. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van het aantal kinderen, het aantal uren opvang per kind, de uurtarief en je inkomen.

Wat zijn heffingskortingen?

Met heffingskortingen krijg je een korting op de inkomstenbelasting en premie volksverzekeringen. Het recht op heffingskortingen is afhankelijk van je gezinssituatie, (arbeids-)inkomen etc.

Voor welke heffingskortingen kom je in aanmerking?

De algemene heffingskorting geldt voor iedereen die in Nederland woonachtig is en belastingplichtig is.

De arbeidskorting is een heffingskorting die je krijgt indien je werkt.

Indien je in loondienst bent, houdt je werkgever rekening met de algemene en de arbeidskorting bij de berekening van de loonheffing.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting is een heffingskorting voor iedereen die een kind van maximaal 12 jaar onderhoudt. Indien je een fiscaal partner hebt, krijgt de minst verdienende partner de combinatiekorting.

De (aanvullende) alleenstaande ouderkorting is een korting voor alleenstaande ouders met een kind van maximaal 18 jaar. Indien je alleen met je kind(eren) op een adres staat ingeschreven en je hebt geen fiscaal partner, krijg je de alleenstaande ouderkorting.

Om in aanmerking te komen voor de alleenstaande ouderkorting dient in geval van echtscheiding het verzoekschrift tot echtscheiding vóór 1 juli van het betreffende jaar ingediend te zijn bij de rechtbank. Bovendien moet je je vóór 1 juli met je kind(eren) op een ander adres inschrijven bij de gemeente. Indien de echtscheiding na 1 juli wordt ingediend of indien je je na 1 juli op een ander adres inschrijft, heb je vanaf het volgende kalenderjaar recht op de (aanvullende) alleenstaande ouderkorting.

De hoogte van de toeslagen kun je vinden op www.toeslagen.nl.

De hoogte van de heffingskortingen kun je vinden op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/belastingtarieven/ink-omstenbelasting/heffingskortingen>.

7. Boedelverdeling

De meeste mensen zijn in gemeenschap van goederen getrouwd. Dit betekent dat alle goederen van jou en je partner zijn, ieder voor de helft. Onder deze goederen vallen bijvoorbeeld het geld op de bank en giro, de auto, het huis. Je bent ook aansprakelijk voor de helft van de schulden die gemaakt zijn tijdens het huwelijk! Ook als ze niet door jou zijn gemaakt.

Van de boedelverdeling zijn uitgezonderd een erfenis of een schenking, waarbij degene die de goederen heeft gegeven, heeft bepaald dat ze niet in de gemeenschap mogen vallen.

Sommige mensen zijn op huwelijkse voorwaarden getrouwd. Huwelijkse voorwaarden betekenen dat je afspraken hebt gemaakt over inkomen en vermogen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat jij en je partner ieder eigen goederen bezitten. Dat kan zijn spaargelden, een huis, maar ook een bedrijf. Je kunt bijvoorbeeld ook afspreken dat jullie wel gezamenlijk sparen, ook al heeft maar een van jullie beiden een inkomen.

Jaarlijks moeten de in de huwelijkse voorwaarden worden nagekomen en als dat is opgenomen in de notariële akte moet bijvoorbeeld spaargeld worden verrekend. Is niet jaarlijks afgerekend dan moet de boedel verdeeld worden als ware jij en je partner in gemeenschap van goederen getrouwd. Dat kan soms tot onverwachte gevolgen leiden bij de echtscheiding.

Huwelijkse voorwaarden kunnen verschillen per specifieke situatie qua inhoud en gemaakte afspraken. Soms is een notaris nodig om de huwelijkse voorwaarden goed te interpreteren.

7.1 Woning

Een belangrijke vraag bij de boedelverdeling is wie in de woning blijft wonen?

In het geval dat je in een huurhuis woont, moet je, nadat je het besluit hebt genomen wie er blijft wonen met de verhuurder overleggen of hij er in toestemt. Dat zal onder andere afhangen van het inkomen van degene die in de woning zal blijven wonen.

In het geval dat je in een koopwoning woont en je het samen niet eens wordt over de waarde van de woning, moet de woning eerst getaxeerd worden door een registertaxateur. Het is van belang de waarde van de woning te weten voordat je verdere besluiten kunt nemen.

Nadat je het besluit hebt genomen wie in de woning blijft wonen, moet je overleggen met de hypotheekverstrekker of deze erin toestemt dat voortaan maar een van beide partners aangesproken kan worden op de schuld. Dat zal in belangrijke mate afhangen van het inkomen van degene die in de woning blijft wonen. Partneralimentatie die door de rechter is vastgesteld (of bevestigd) telt mee als inkomen. Kinderalimentatie niet.

De partner die niet in de woning blijft wonen moet in dat geval uitgekocht worden. Hij of zij heeft recht op de helft van de mogelijke winst (overwaarde) op de woning. Indien sprake is van een restschuld op de woning moet de partner die vertrekt degene die in het huis blijft wonen de helft van de schuld betalen. Winst of verlies wordt bepaald door getaxeerde waarde van de woning minus de hypotheekschuld.

Indien dat allemaal geregeld is moet je nadat de echtscheiding is ingeschreven in het huwelijksregister zorgen dat de partner die niet in de woning woont, ontslagen wordt uit de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de hypotheekschuld. Dat regel je met de hypotheekverstrekker.

Indien noch jij noch je partner in de woning kan of wil blijven wonen, moet de woning verkocht worden. Na verkoop wordt de eventuele overwaarde (het bedrag dat overblijft nadat de hypotheek is afgelost) of eventuele restschuld (de hypotheek is hoger dan de verkoopprijs van de woning) 50/50 verdeeld tussen de partners. Hou ook rekening met kosten van de makelaar en de notaris.

7.2 Pensioen

Indien tijdens het huwelijk door jou en je partner of door een van jullie beiden pensioen is opgebouwd, moet dit volgens de wet bij een scheiding gedeeld worden, tenzij jullie besluiten ervan af te zien. Dat heet verevenen. Afhankelijk van de situatie moeten de partners met elkaar afrekenen nu of in de toekomst als jullie met pensioen gaan. Dat is echter niet verplicht. Jij en je partner mogen ook besluiten af te zien van de verevening.

Over het nabestaandenpensioen – dat is pensioen dat je ontvangt als de ander overlijdt- kun je aparte afspraken maken, die afwijken van de afspraken over het ouderdomspensioen.

7.3 Bedrijf

Indien jij of je partner of misschien jullie beiden of gezamenlijk een bedrijf hebben en het huwelijk is in gemeenschap van goederen gesloten dan vallen de waarde van het bedrijf, maar ook de privé schulden aan het bedrijf (vaak in een rekening courant verhouding) in de gezamenlijke boedel en moeten verdeeld worden. Van belang is dan de waardebepaling van de onderneming. De volgende elementen spelen een rol bij de waardebepaling van de onderneming:

Verkoopwaarde

Bij het bepalen van de verkoopwaarde van een onderneming worden eventuele stille reserves zichtbaar gemaakt. Stille reserves zijn bijvoorbeeld een bedrijfspand met een hogere verkoopwaarde in de vrije markt, dan waarvoor het pand op de balans gewaardeerd is.

Intrinsieke waarde

De intrinsieke waarde wordt bepaald door het eigen vermogen en de reserves van de onderneming.

Toekomstige verdien capaciteit (goodwill)

De toekomstige verdien capaciteit wordt bepaald door de vraag of de onderneming kan voortbestaan zonder de huidige eigenaar.

Als de onderneming en het bestaan van de onderneming zeer verbonden is aan de eigenaar heeft een onderneming geen goodwill. Dan heeft alleen de naam van de onderneming/handelsnaam eventueel verkoopwaarde.

Omdat de onderneming niet daadwerkelijk verkocht of ontbonden wordt, wordt geen rekening gehouden met de werkelijke belasting die ooit betaald zou moeten worden bij verkoop of beëindiging van het bedrijf, maar met een latente belasting claim van 25%.

Eigen vermogen is bij de start van de onderneming door de eigenaar zelf in de onderneming gestort. Daar wordt geen belasting over geheven bij eventuele verkoop of bedrijfsbeëindiging.

7.4 Verzekeringen

In het kader van de boedelverdeling moeten ook de verzekeringen verdeeld worden. Het gaat dan om zowel de schadeverzekeringen, bijvoorbeeld opstal-, inboedel of WA-verzekering, als om de levensverzekeringen, bijvoorbeeld een lijfrente of levensverzekering, die niet gekoppeld is aan de hypotheek.

8. Internationale aspecten

In onze multiculturele samenleving komen huwelijken met een internationaal karakter steeds vaker voor. Bijvoorbeeld wanneer het huwelijk is gesloten in het buitenland of jij en je partner een verschillende nationaliteit hebben. Als zo'n huwelijk ontbonden moet worden levert dat voor de Nederlandse rechter diverse vragen op, zoals:

Is de Nederlandse rechter bevoegd (rechtsmacht)?
Is het Nederlandse recht toepasselijk?
Wordt de Nederlandse uitspraak en tenuitvoerlegging erkend in het buitenland?

De Nederlandse rechter komt rechtsmacht toe (internationale bevoegdheid) met betrekking tot echtscheiding, scheiding van tafel en bed en ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed. Ten tijde van het indienen van het verzoekschrift moet je aan van onderstaande voorwaarden voldoen.

- jij en je partner zijn Nederlander
- jij en je partner wonen in Nederland
- de laatste woonplaats van jou en je partner ligt in Nederland en een van jullie verblijft nog in Nederland
- de verweerder woont in Nederland
- bij een gemeenschappelijk verzoek, woont in ieder geval een van jullie in Nederland
- de verzoeker heeft voorafgaand aan het verzoek minstens een jaar in Nederland gewoond
- de verzoeker woont onmiddellijk voorafgaand aan het verzoek sinds zes maanden in Nederland én is Nederlander.

Deze voorwaarden gelden ook voor de rechtsmacht voor de voorlopige voorziening(en) en nevenvoorziening(en).

Met betrekking tot het gezag over en de omgang met de kinderen na de echtscheiding is de Nederlandse rechter bevoegd als:

- de kinderen in Nederland verblijven of

- de kinderen niet in Nederland, maar wel in een EU lidstaat verblijven én de partners de bevoegdheid van de Nederlandse rechter aanvaarden en deze bevoegdheid door het belang van het kind wordt gerechtvaardigd.

De Nederlandse rechter is echter niet bevoegd indien hij zich, wegens de geringe verbondenheid van de zaak met de Nederlandse rechtssfeer, niet in staat acht het belang van het kind naar behoren te beoordelen.

Met betrekking tot de echtelijke woning is de Nederlandse rechter alleen bevoegd als de woning in Nederland staat.

De Nederlandse wet stelt een (beperkte) rechtskeuze van partijen voorop: partijen mogen onafhankelijk van de nationaliteit(en), die zij bezitten, steeds kiezen voor de toepassing van het Nederlandse recht of voor hun gemeenschappelijk nationaal recht. De rechtskeuzemogelijkheden maken voor partijen een echtscheiding alsnog mogelijk indien de gemeenschappelijke nationale wet echtscheiding niet kent.

Indien je het niet eens kunt worden over het toe te passen recht, zal de rechter (ambtshalve) het toepasselijk recht vaststellen. De (gewone) gemeenschappelijke woonplaats ten tijde van het indienen van het verzoek en de werkelijke maatschappelijke band met het land van de gemeenschappelijke nationaliteit spelen hierbij een rol.

De Nederlandse uitspraak tot echtscheiding wordt in het buitenland erkend indien met het betrokken land een erkenningverdrag is gesloten en aan de erkenningvoorwaarden is voldaan. Indien er geen verdrag is, hangt de erkenning af van de erkenningregels van het betreffende land.

9. De deskundigen

Welke deskundigen kun je tegenkomen bij een echtscheiding en wat is hun rol daarbij?

De mediator kun je inschakelen als je samen tot afspraken wilt komen, maar het proces niet zo vlot tussen jullie of als je het prettig vindt toch een gespreksleider erbij te hebben. De mediator is onpartijdig. Luisteren, samenvatten en doorvragen. De mediator doet dat op zodanige wijze dat jij en je partner begrip voor elkaars standpunten kunnen opbrengen.

De advocaat heeft in ieder geval de formele taak de stukken naar de Rechtbank te sturen en in een rechtszitting op te treden. Mediators en notarissen werken vaak samen met advocaten. Zij begeleiden dan het proces en de advocaat verzorgt dan het formele gedeelte.

De advocaat kan ook zelf met jullie aan tafel zitten en een gezamenlijk verzoekschrift indienen. Meestal echter vertegenwoordigt de advocaat een van jullie en stelt hij een eenzijdig verzoekschrift op.

Tegenwoordig komt ook vaak voor dat jij en je partner ieder een eigen adviseur (mediator, advocaat of notaris) hebben en dat toch overlegd wordt tussen jullie en jullie adviseurs om er gezamenlijk uit te komen.

De notaris kun je inschakelen voor het correct afhandelen van de huwelijkse voorwaarden, het uiteenrafelen van vermogensposities, eigendommen, woning- en bedrijfsbezittingen, erfenissen en schenkingen welke tijdens het huwelijk zijn verkregen. Na de echtscheiding regelt de notaris deze zaken in een zogenaamde akte van verdeling.

Bij de beëindiging van een geregistreerd partnerschap en de beëindiging van een samenlevingsverband, kun je een notaris inschakelen voor de volledige afhandeling van de scheiding.

De accountant en de fiscalist helpen je bij de fiscale afhandeling van de echtscheiding bijvoorbeeld bij het invullen van de inkomstenbelastingaangifte over het jaar waarin je gescheiden bent. Heeft een van jullie een bedrijf of hebben jullie beiden een of meerdere bedrijven, dan moeten jaarrekeningen opgemaakt worden, eventueel een tussentijdse balans en moet de waarde van het bedrijf bepaald worden. Ook als er bijvoorbeeld bedrijfspanden ter beschikking worden gesteld aan een vennootschap is het goed een fiscalist te raadplegen over de beste manier om dit aan te pakken.

De assurantietussenpersoon helpt je vooral met het regelen van zaken rondom de hypotheek, het splitsen van de schadeverzekeringen, het opvragen van de waarde en het afkopen/overnemen van levensverzekeringen en het afkopen of verevenen van pensioenen.

De vermogensbeheerder is degene die je helpt met het verdelen van bijvoorbeeld een aandelenportefeuille of geld dat je op een andere manier belegd hebt. Hij kan je adviseren hoe je dat het beste kunt doen en op welk moment.

De makelaar en/of taxateur heb je nodig voor het opstellen van een taxatierapport waarin de waarde van je huis op dat moment wordt bepaald. Dat is belangrijk voor de verdeling van de boedel, maar ook voor overleg met hypotheekverstrekkers in het geval dat een van jullie in het huis blijft wonen en het eigendom en de hypotheek overneemt. Als jullie besluiten het huis te verkopen, kun je een makelaar inschakelen die het huis in verkoop neemt.

De huisarts merkt vaak als een van de eersten dat er iets aan de hand is in je relatie, omdat je bijvoorbeeld bij hem/haar komt met stressklachten. Als je een goede band hebt met je huisarts zal hij/zij doorvragen en met je overleggen of je behoefte hebt aan meer hulp van bijvoorbeeld een psycholoog voor relatietherapie om te onderzoeken of je relatie nog gerepareerd kan worden of bijvoorbeeld van een mediator om te onderzoeken hoe je het beste in goed overleg kunt scheiden.

De psycholoog kan op vele manieren bij je echtscheiding betrokken worden. Tijdens het scheidingsproces om met je te praten over jezelf en wat de scheiding met je doet. Of tijdens of na de scheiding om je weerbaar te maken voor je toekomst, en je gevoel van eigenwaarde, dat misschien een deukje heeft opgelopen, weer op te waarderen. Als kinderen bij een echtscheiding betrokken zijn, kan de kinderpsycholoog je kind begeleiden als dat nodig is of bijvoorbeeld als deskundige optreden bij een discussie over wat een goede omgangsregeling voor je kind is.

De arbeidscoach komt in het spel als je voor, tijdens of na de scheiding werkeloos bent geworden of als je door de scheiding tot het besef bent gekomen dat je echt ander werk wilt gaan doen of juist hebt besloten uit een situatie van niet-werken wel te gaan werken. De arbeidscoach helpt je met het ontdekken wat je sterke punten zijn en wat niet, hoe je moet solliciteren of hoe je moet netwerken om een passende baan te vinden.

Checklists

1. Checklist gegevens

Persoon

- Kopie Identiteitskaart of paspoort van jezelf en van de kinderen

Samenleving

- Akte huwelijkse voorwaarden (indien aanwezig)
- Samenlevingscontract
- Geregistreerd partnerschap contract en inschrijving
- Scheidingsakte van eerdere scheidingen
- Testament

Inkomen

- Aangifte schenking
- Jaaropgave salaris of laatste loonstrook
- Laatste belastingaangifte en voorlopige teruggaven
- Alimentatieverplichtingen (uit eerdere huwelijken)
- Pensioenoverzichten

Bedrijf

- Recente inschrijving kamer van koophandel
- De laatste jaarrekening (en)
- Laatste aangifte VPB/IB
- Aandeelhoudersregister besloten vennootschap
- Maatschap of VOF contract

Woning

- Hypotheekakte
- Overzicht hypothecaire lening
- Polissen van levensverzekering in verband met de hypotheek
- Eigendomsakte woning
- WOZ waarde of taxatierapport van de woning
- Huurovereenkomst
- Beschikking huurtoeslag
- Overzichten gas, water, licht, gemeentelijke belastingen, waterschap

Geldzaken

- Overzicht betaalrekeningen
- Overzicht spaarrekeningen
- Overzicht spaarloonrekening
- Overzicht beleggingsrekeningen

2. Checklist inboedel

Keuken

Koelkast
Vrieskist/kast
Afwasmachine
Oven
Gasfornuis
Magnetron
Citruspers
Keukenmachine
Mixer
Koffiezetapparaat
Broodrooster
Tafel en stoelen
Pannen
Schalen
Servies
Bestek
Handdoeken
Theedoeken
Lampen

Slaapkamer

Bedden
Matrassen
Matras
Linnenkast
Linnengoed
Kledingkast
Lampen

Bijkeuken

Wasmachine
Droger
Wasmand
Strijkijzer
Strijkplank
Droogrekken
Stofzuiger
Lampen

Woonkamer

Televisie
DVD speler
CD speler
DVD 's
CD 's
Boeken
Schilderijen
Beelden
Banken en stoelen
Tafels
Karpets
Planten
Lampen

Gang

Kapstok
Lampen

Garage

Trapladder
Skibox
Kasten
Slaapzakken
Luchtbedden
Reistassen en koffers
Fietsen
Sportartikelen
Gereedschap
Tuingereedschap
Zwembad
Barbecue
Tuinstoelen
Vuurkorf
Lampen

Studeerkamer

Bureau
Bureaustoel
Boekenkasten
Boeken
Lampen
Zonnebank
Naaimachine
Fotocamera
Filmcamera
Computer
Muziekinstrumenten

Badkamer

Medicijnkastje
Handdoeken
Lampen

Slaapkamers kinderen

Bed
Kast
Bureau
Bureaustoel
Computer
Speelgoed
Lampen